

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ
БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

**ОШ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИ
ИНДУСТРИАЛДЫК-ПЕДАГОГИКАЛЫК КОЛЛЕДЖ**

ОшМУнун индустриалдык-
педагогикалык колледжинин пед
кеңешинде каралып, бекитүүгө
сунушталган, № 1 протокол
« 30 » август 2024-ж.

БЕКТЕМИН
ИИКнын директору,
доц М.Э. Манашов
« 21 » август 2024-ж.

**ОРТО КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН
НЕГИЗГИ БИЛИМ БЕРҮҮ
ПРОГРАММАСЫ**

050721 «Дене тарбия» адистиги

Окутуунун түрү: күндүзгү
Окуу мөөнөтү: күндүзгү 9-класс 2 жыл 10 ай
Квалификациясы: Дене тарбия мугалими

2023-2024-окуу жылы

Мазмуну

Кыскартылган сөздөрдүн сөздүгү	3
1. Жалпы жоболор	3
1.1. 050721 - «Дене тарбия» адистигинин НКББПны иштеп чыгуу үчүн нормативдик документтер	3
1.2. Программада кездешүүчү терминдер жана аныктамалар	4
2. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү	4
2.1. НКББПны пайдалануучулар	4
2.2. НКББПнын формалары	6
2.3. НКББПнын окуу мөөнөтү	6
2.4. Абитуриенттерге коюлуучу талаптар	6
2.5. Программанын жалпы максаты	6
2.6. НКББПнын күтүлүүчү натыйжалары	6
2.7. НКББПнын максаттары жана күтүлүүчү натыйжаларынын дал келүү матрицалары	7
2.8. Бүтүрүүчүлөрдүн жалпы жана кесиптик компетенциялары	8
2.8.1. «Дене тарбия» адистиги боюнча НКББПны өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүдөй жалпы компетенцияларга (ЖК) ээ болууга тийиш	8
2.8.2. «Дене тарбия» адистиги боюнча НКББПны өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүдөй кесиптик компетенцияларга (КК) ээ болууга тийиш	9
2.9. НКББПны өздөштүрүүнүн эмгек сыйымдуулугу	16
3. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнө мүнөздөмө	16
3.1. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик колдонуу тармагы	16
3.2. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн чөйрөсү	16
3.3. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн негизги түрлөрү	16
3.4. Бүтүрүүчүлөрдүн билимин улантуу мүмкүнчүлүктөрү	17
3.5. Дене тарбия адистиги боюнча НКББПны ишке ашырууга карата талаптар	17
3.5.1. Дене тарбия адистиги боюнча НКББПны өз алдынча иштеп чыгууга карататалаптар	17
3.5.2. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо	17
3.5.3. Бүтүрүүчүлөрдүн социалдык-инсандык компетенцияларын калыптандыруу	18
3.6. Программаны ишке ашыруудагы студенттердин укук-милдеттери	18
3.7. Студенттердин эс алуусун уюштуруу	18
4. НКББПнын окуу процессинин мазмуну жана уюптурууну жөнгө салуучу документтер	18
4.1 «Дене тарбия» адистигинин типтүү окуу планы	19
4.2 «Дене тарбия» адистиги боюнча жумушчу окуу планы	19
4.2.1. Өтүлүүчү сабактардын тизмеси	20
4.3. Программанын компетенциялар картасы	24
4.4. Окуу процессинин календардык графиги	28
4.4. Практикалардын программасынын аннотациясы	28
4.5.1. Программанын колдонуу чөйрөсү	28
4.5.2. Практиканын максаттары жана милдеттери	28
4.5.3. Практиканы өткөрүүнүн жайы жана убактысы	29
4.5.4. Көзөмөлдөөнүн формасы	29
4.6. Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациянын программасы	33
Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациянын максаттары жана милдеттери	33
4.7. Баалоо каражаттарынан фонду	34
4.8. Кесиптик негизги билим берүү программасын ишке ашыруунун шарттарына карата талаптар	39
4.8.1. Окуу процессинин адистик камсыздалышы	39
4.8.2. Окуу процессинин окуу-методикалык жана маалыматтык камсыздалышы	39
4.8.3. Окуу процессинин материалдык-техникалык камсыздалышы	40
4.9. Бүтүрүүчүлөрдүн даярдыгынын сапатын баалоо	40

Бул КНББП төмөнкү кыскартуулар колдонулат:

БМС – билим берүүнүн мамлекеттик стандарты;
ОКБ – орто кесиптик билим;
ОКБ БМС – орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик стандарты;
КНБП – тиешелүү адистик боюнча кесиптик негизги билим берүүнүн программасы;
КНБП ДЦ - кесиптик негизги билим берүүнүн программасынын дисциплиналар цикли;
ОКБМ – орто кесиптик билим берүү мекемеси;
ЖК – жалпы компетенциялар;
КК – кесиптик компетенциялар;
КД – кесиптик дисциплина;
ОМБ – окуу-методикалык бирикме;
КМ – кесиптик модуль;
ДАК – дисциплина аралык курс;
ДЦ – дисциплиналардын цикли.

1. Жалпы жоболор

Индустриалдык-педагогикалык колледжинин «Дене тарбия» адистигинин программасы төмөнкү мыйзамдар жана укуктук-ченемдик актыларына, ошондой эле 050721 - «Дене тарбия» адистигинин мамлекеттик стандартына негизделип, ОшМУнун индустриалдык-педагогикалык колледжинин профилдик окутуучулары тарабынан иштелип чыгылды жана окуу жайдын Педагогикалык кеңеши тарабынан бекитилди:

1.1 050721 «Дене тарбия» адистигинин НКББПны иштеп чыгуу үчүн нормативдик документтер Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» мыйзамы;

- Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүү боюнча «Дене тарбия» адистигинин мамлекеттик стандарты.
- Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлигинин нормативдик методикалык документтери.
- КРнын Уставы.

050721 - «Дене тарбия» адистиги боюнча НКББП колледждин усулдук кеңешинин өткөрүлгөн жыйындарында талкууланып, каралган.

НКББП окутуунун максатын, күтүлүүчү натыйжаларын, мазмунун, билим берүү процессин ишке ашыруунун шарттарын жана технологияларын, көрсөтүлгөн багыт боюнча бүтүрүүчүнү даярдоонун сапатын баалоону жөнгө салат.

НКББП өзүнүн ичине төмөнкүлөрдү камтыйт:

1. жалпы жоболорду;
2. максаттарды;
3. окутуудан күтүлүүчү натыйжаларды;
4. типтүү окуу планын;
5. жалпы жана кесиптик компетенцияларды;
6. окуу планындагы дисциплиналардын программасынын аннотациясын; практикалардын программасынын аннотациясын;
7. Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестацияга карата талаптарды.

1.2. Програмада кездешүүчү герминдер жана аныктамалар

Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билим берүүнүн мамлекеттик билим берүүнүн стандартында Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндөгү» Мыйзамына жана Кыргыз Республикасында белгиленген тартипте кабыл алынган кесиптик орто билим берүү жаатындагы эл аралык документтерге ылайык төмөнкүдөй терминдер жана аныктамалар пайдаланылат:

компетенттүүлүк багыт – билим берүү процессин уюштуруу, мазмунун тандоо, максатын аныктоо, билим берүү технологиясын тандоону жана билим берүү натыйжаларын баалоого, билим берүү натыйжасы катары окуу жайдын бүтүрүүчүлөрүнүн компетенцияларынын жыйындысы жана компетенцияларды калыптануу деңгээлдери;

компетенция – белгилүү бир тармакта кесиптик ишмердик менен шугулданууга мүмкүндүк берүүчү билимдердин, көндүмдөрдүн жана билгичтиктердин, инсандык сапаттардын динамикалык комбинациясы;

компетенттүүлүк - тийиштүү тармакта кесиптик иш жүргүзүү үчүн зарыл болгон жекече сапаттардын, билимдердин, көндүмдөрдүн (ыктардын) жана билгичтиктердин кыймылдуу комбинациясы;

жалпы компетенттүүлүк – жалпы ишмердиктерди аткарууда пайда болгон маселелерди чечүүдө колдонулуучу билимдердин жана билгичтиктердин, практикалык тажрыйбалардын негизинде ийгиликтүү аракеттенүү жөндөмдүүлүгү;

кесиптик компетенттүүлүк - кесиптик ишмердикке байланыштуу маселелерди чечүүдө билимдердин жана билгичтиктердин, практикалык тажрыйбалардын негизинде ийгиликтүү аракеттенүү жөндөмдүүлүгү;

негизги кесиптик билим берүү программасы - даярдоонун тийиштүү багыты боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун, максаттарын, күтүлүүчү натыйжаларын аныктоочу жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-усулдук документтердин жыйындысы;

дисциплиналардын циклы - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу дисциплиналардын жыйындысы;

кесиптик модуль - окутуунун, тарбиялоонун максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу дисциплинасынын бөлүгү;

компетенция - белгилүү бир тармакта кесиптик ишмердик менен шугулданууга мүмкүндүк берүүчү билимдердин, көндүмдөрдүн жана билгичтиктердин, инсандык сапаттардын динамикалык комбинациясы;

кредит (зачеттук бирдик) - кесиптик билим берүүнүн негизги программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу өлчөмү.

окутуунун натыйжалары - негизги билим берүү программасы модулу боюнча окутуунун натыйжаларына ээ болгон компетенциялар.

2. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү.

2.1. НКББПны пайдалануучулар

Кесиптик орто билим берүүнүн (мындар ары -КОББ) 050721 - «Дене тарбия» адистиги боюнча негизги пайдалануучулары болуп төмөнкүлөр эсептелет:

➤ аталган адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу укугуна ээ болгон кесиптик орто билим берүүчү уюмдарынын администрация жана педагогикалык жамааты;

➤ аталган адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдөгү өзүнүн окуу ишмердүүлүгүн натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу болгон студенттер;

➤ тийиштүү кесиптик ишмердүүлүктөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

➤ аталган адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдөгү өзүнүн окуу ишмердүүлүгүн натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу болгон студенттердин ата-энелери;

➤ аткаруу бийлигинин кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын текшерүүнү камсыз кышуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аттестацияны жана сапатка көзөмөлдү жүзөгө ашыруучу ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар.

➤ бүтүрүүчүлөрдүн даярдык сапатын баалоону жүргүзүүчү мамлекеттик аттестациялык комиссиялар.

2.2. НКББПнын формалары

Кесиптик билим берүүнүн негизги программаларын 050721 - «Дене тарбия» адистиги боюнча өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү;

2.3. НКББПнын окуу мөөнөтү

Кесиптик орто билим берүүнүн адистиктери боюнча билим берүүнүн негизги программаларын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү:

Күндүзгү окуу бөлүмү:

1. жалпы орто билим берүүнүн базасында 1 жыл 10 айды түзөт.

- негизги жалпы билим берүүнүн базасында 2 жыл 10 ай.

2.4. Абитуриенттерге коюлуучу талаптар

Окууга тапшыруу үчүн төмөндөгү документтердин бирөөсүн алып келүүсү керек:

-жалпы орто билими тууралуу аттестат;

-жалпы негизги билими тууралуу күбөлүк;

2.5. Программанын жалпы максаты

Негизги билим берүү программасынын максаттары КОББнын КББПнын инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатында 050721- «Дене тарбия» адистиги боюнча кесипке даярдоонун максаттары (М).

М1. Ар тараптан өнүккөн атайын кесиптик орто билимдүү дене тарбия мугалимдерин даярдоо.

М2. Болочок адистердин жарандык позициясын, мекенчилдигин, спортко, эмгекке болгон сүйүүсүн калыптандыруу аркылуу жоопкерчилигин, өз алдынчалыгын жана чыгармачылык активдүүлүгүн өнүктүрүү.

М3. Жаңы социалдык чөйрөгө ыңгайлашууга жөндөмдүү, базар экономикасынын шартында атаандаштыкка туруштук бере алган, кесиптик компетенциялары калыптанган машыктыруучуларды даярдоо.

2.6. НКББПнын күтүлүүчү натыйжалары

Адистиктин КББНПсы үйрөнүүчүлөрдүн төмөнкүдөй окутуудан күтүлүүчү натыйжаларына жетишине багытталган

Коду	Күтүлүүчү натыйжалар (ОН)	Компетенциялар
ОН-1	Кесиптик маселелерди чечүүдө, маалыматтарды издөөдө, анализдөөдө жана жыйынтыгын баалоодо зарыл болгон лексикалык, грамматикалык минимумдарды мамлекеттик, расмий жана чет тилдеринде жүргүзүүгө, кептин этикетин сактайт.	ЖК-3, ЖК-5.
ОН-2	Машыгуучулардын окуу-изилдөөчүлүк ишмердүүлүгүндө кесиптик тапшырмаларды анализдөөдө, синтездөөдө математикалык-статистиканын методдорун колдонуу менен маалыматтык технологияларды пайдаланат.	ЖК-4, ЖК-14, ПК-19.
ОН-3	Тандап алган спорттун түрү боюнча машыгуу теориясын калыптандырууда, организмдеги (антропометрикалык, физикалык, психологиялык, медико-биологиялык) параметрлерди аныктоодо заманбап методикаларды колдонууну тынымсыз үйрөнөт.	ЖК-7, ПК-11, ПК-13.
ОН-4	Машыгуучулардын инсандык өнүгүүсүн калыптандырууда, түрдүү курактагы балдар менен дене тарбия сабагын жана класстан сырткаркы спорттук иш-чараларды уюштурууда, ден соолукту чыңдоодо, рухий баалуулуктарды калыптандырууда зарыл болгон маалыматтарды анализдейт жана аларды жайылтат.	ПК-2, ПК-5, ПК-20, ПК-21.
ОН-5	Дене тарбия сабагында спорттун тандап алган түрү боюнча машыгуу учурунда жаракат алуунун алдын алат жана жаракат алгандарга алгачкы жардам көрсөтүүнү билет.	ПК-9, ПК-15.
ОН-6	Ар кыл контингенттеги машыгуучулар үчүн ден-соолукту чыңдоочу спорттук иш-чараларды пландаштырат, уюштурат, өткөрөт, отчеттуулуктун оперативдүү жана перспективдүү документтерин түзөт.	ПК-3, ПК-14, ПК-17, ПК-18
ОН-7	Спорттук педагог менен окуучулардын, ар бир индивидуумдун жана жамааттын мүчөлөрүнүн ортосунда жагымдуу жагдайды жана мамилелешүү атмосферасын түзүүнүн ыкмаларын жана жолдорун колдонууну билет.	ЖК-6, ПК-22.

ОН-8	Окуучулардын жана машыктыруучулардын ишин уюштурууда, мотивдештирүүдө, көзөмөлдөөдө, физикалык жөндөмдөрүн жана функционалдык абалдарын баалоодо кыймылдык ишмердиктин каражаттарын жана методдорун пайдалануу менен стандарттуу жана адаттан тыш кырдаалдарда чечим чыгара алат.	ЖК-8, ЖК-9, ПК-4, ПК-6, ПК-7.
ОН-9	Дене тарбия, спорт тармагындагы болочок кесибинин коомдук маани-маңызын түшүнүү менен тандап алган спорттун түрү боюнча машыгуу процессин уюштурууда, пландаштырууда тиешелүү каражаттарды, методдорду натыйжалуу пайдаланат жана атаандыкка тарбиялоонун моралдык принциптерине ээ.	ЖК-1, ЖК-2, ПК-1, ПК-8, ПК-10, ПК-12.
ОН-10	Өзүнүн инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкарууда, өз алдынча билим алууда, квалификациясын жогорулатууда, кесиптик ишмердүүлүгүнүн мазмунун жаныртууда, кесиптик маселелерди чечүүдө, машыгуучунун функционалдык абалын коррекциялоонун натыйжалуу технологияларын билет.	ЖК-10, ЖК-11, ЖК-12, ЖК-13, ПК-16

2.7 НКББШнын максаттары жана күтүлүүчү натыйжаларынын дал келүү матрицасы

Күтүлүүчү натыйжалар	M1	M2	M3
ОН-1	+	+	
ОН-2	+	+	
ОН-3	+		+
ОН-4	+	+	
ОН-5	+		+
ОН-6	+	+	
ОН-7	+		+
ОН-8	+	+	+
ОН-9	+	+	
ОН-10	+		+

2.8 Бүтүрүүчүлөрдүн жалпы жана кесиптик компетенциялары

2.1. Бүтүрүүчүлөрдүн жалпы жана кесиптик компетенциялары.

050721 «Дене тарбия» адистиги боюнча НКББШны өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүдөй жалпы компетенцияларга (ЖК) ээ болууга тийиш:

Жалпы компетенциялар:

а) жалпы:

ЖК-1. Өзүнүн болоочок кесибинин маңызын жана коомдук маанисин түшүнүү, ага туруктуу түрдө кызыгуу;

ЖК-2. Өз ишмердигин уюштуруу, кесиптик маселелерди чечүүнүн методдорун аныктоо, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоо;

ЖК-3. Мамлекеттик, официалдуу жана чет тилдерди билүү;

ЖК-4. Анализ жана синтез кылууга жөндөмдүүлүк;

ЖК-5. Кесиптик маселелерди коюу жана чечүү үчүн, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөөнү, анализдөө жана баалоону жүргүзүү;

ЖК-6. Жаматта жана командада иштөө, жетекчилик, кесиптештер жана коомдук өнөктөштөр менен натыйжалуу байланышуу жана мамиле кылуу;

ЖК-7. Тынымсыз үйрөнүүгө даярдык.

- ЖК-8. Маселелерди чечүү, стандарттуу жана адаттан тыш кырдаалдарда чечим кабыл алуу, демилге көтөрүү жана жоопкерчиликти мойнуна алуу.
- ЖК-9. Максат коюу, окуучулардын ишмердигин мотивдештирүү, билим берүү процессинин сапаты үчүн жоопкерчиликти өзүнө алып, окуучулардын ишин уюштуруу жана көзөмөлдөө;
- ЖК-10. Өзүнүн инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, өзгөрүүлөргө ыңгайлашуу;
- ЖК-11. Кесиптик жана инсандык өнүгүүнүн маселелерин өз алдынча аныктоо, өз алдынча билим алуу, квалификацияны жогорулатууну аңсезимдүү пландаштыруу;
- ЖК-12. Кесиптик ишмердиктин максаттары, мазмуну жаңырып, технологиялар алмашкан шарттарда ишмердикти жүргүзүү;
- ЖК-13. Кесиптик маселелерди коюу жана чечүү, алардын чечүүнүн методдорун аныктоо;
- ЖК-14. Компьютерде иштей билүү;

б) кесиптик ишмердиктин негизги түрлөрүнө туура келүүчү кесиптик компетенциялар:
Бүтүрүүчү төмөнкүдөй кесиптик компетенцияларга ээ болууга тийиш:

Педагогикалык ишмердикте:

- ПК-1. Дене тарбия жана спорт тармагындагы окуу-тарбия жана машыгуу процесстерин пландаштырууда жана уюштурууда алынган билимдерди практикада колдонуу;
- ПК-2. Машыгуучулардын инсандыгын калыптандырууга көмөктөшүү, жалпы адамзаттык баалуулуктарды жана жашоонун сергек мүнөзүн пропагандалоо;
- ПК-3. Машыгуучулардын ар кыл кат-ингенттери үчүн окуу процессин пландаштыруунун документтерин (окуу пландарын, ар бир сабактын программасын ж.б.) өз алдынча иштеп чыгуу;
- ПК-4. Окуучулардын физикалык жөндөмдөрүн жана функционалдык абалдарын баалоо, машыгуучулардын абалын оңдоо үчүн кыймылдык ишмердиктин каражаттарын жана методдорун алардын жекче жөндөмдөрүн эске алуу менен ылайыктап тандап алуу;
- ПК-5. Мектепке чейинки, мектеп жашындагы балдар менен, башталгыч, орто кесиптик билим берүү мекемелеринин окуучулар менен дене тарбия сабагын өз алдынча өтүү, класстан тышкары спорттук иштерди жүргүзүү;
- ПК-6. Кыймылдык аракеттерге үйрөтүү;
- ПК-7. Физикалык көнүгүүлөрдү аткаруу техникасынын натыйжалуулугун көзөмөлдөө, аны өркүндөтүүнүн ыкмаларын иштеп чыгуу жана колдонуу;
- ПК-8. Окуу процессинде колдонулуп жаткан каражаттардын жана методдордун натыйжалуулугун баалоо жана аларга түзөтүү киргизүү;
- ПК-9. Травматизмдин алдын алууну жүргүзүү, машыгуу процессинде жаракат алган адамга алгачкы жардам көрсөтүү;

Тренерлик ишмердикте:

- ПК-10. Балдарда жана өспүрүмдөрдө спорттун тандаган түрү боюнча машыгууга кызыгууну калыптандыруу, машыгуучуларды калыс спорттук атаандаштыктын моралдык принциптерине тарбиялоо;
- ПК-11. Спорттук машыгуу теориясынын калыптануу башаттарын жана эволюциясын, дене тарбия жана спорт сферасындагы ишмердиктин

медициналык-биологиялык жана психологиялык негиздерин аңдап-түшүнөт;

ПК-12. Ар кыл курактагы жана спорттук даярдыктагы машыгуучулар үчүн спорттун тандалган түрү боюнча машыгуучулук жана мелдештик ишмердикти пландаштыруу жана уюштурууда мурда алынган билимдерди колдонуу;

ПК-13. Антропометрикалык, физикалык жана психологиялык параметрлерди аныктоо боюнча заманбап методикаларды колдонуу менен спорттун тандалган түрүнө кабыл алуу жана спорттук багыттоо системасын жүргүзүү;

ПК-14. Балдардын жана өспүрүмдөрдүн спорттунун сферасында жана массалык разряддардагы спортсмендер менен иштөөнүн оперативдүү жана перспективалык пландарын, конкреттүү сабактардын пландарын иштеп чыгуу;

ПК-15. Спорттун тандалган түрү боюнча машыгуу сабактарын өз алдынча өтүү, травматизмдин алдын алууну жүргүзүү;

ПК-16. Машыгуучунун функционалдык абалын, кыймылдык аракеттердин техникасынын жетишилген деңгээлин жана эмгекке жөндөмдүүлүгүн көзөмөлдөөнүн спорттун тандалган түрү үчүн натыйжалуу болгон педагогикалык көзөмөлдөө технологияларын, машыгуу процессин коррекциялоонун жана анын натыйжалуулугун жогорулатуунун технологияларын билет.

Уюштуруу-багикаруу ишмердигинде:

ПК-18. Пландоонун жана отчеттуулуктун документтерин түзүүгө, ден соолукту чыңдоочу, массалык дене тарбиялык жана спорттук иш-чараларды уюштурууга жана өткөрүүгө жөндөмдүү;

ПК-19. Дене тарбия жана спорт сферасындагы үчөттүн жана отчеттуулуктун документтерин түзүүнү билет.

Окуу-изилдөө ишмердигинде:

ПК-19. Изилдөөнүн натыйжаларын математикалык статистиканын методдорун, маалыматтык технологияларды колдонуп иштетүүгө, анализдөөгө, изилдөөнүн жыйынтыктарын жана корутундуларды чечмслөөгө жөндөмдүү.

Маданий-агартуучулук ишмердикте:

ПК-20. Дене тарбия менен машыгуунун ден соолукту чыңдоого, эмгекке жөндөмдүүлүктү колдоого, активдүү узак өмүр сүрүүгө таасири жөнүндө, балдарды жана өспүрүмдөрдү спорт менен машыгууга тартуу жөнүндө агартуучулук жана пропагандалык иш жүргүзө алат.

ПК-21. Дене тарбия жана спорт тармагында чогултулган рухий баалуулуктарды, машыгуучулардын инсандык өзгөчөлүктөрү жөнүндө алынган маалыматтарды мекенчилдикке тарбиялоо үчүн, девианттык жүрүм-турумдун алдын алуу үчүн, жашоонун сергек мүнөзүн, дене тарбия жана спорт менен системалуу машыгууга болгон керектөөнү калыптандыруу үчүн колдонууга жөндөмдүү;

ПК-22. Мамиле түзүү ыкмаларын билет жана аларды машыгуучулардын жамааты менен, ар бир индивидуум менен иштөөдө колдоно алат.

[illegible]

[illegible]

Күндүзгү окуу бөлүмү:

- орто жалпы билим берүүнүн базасында 120 зачеттук бирдик;
- негизги билим берүү базасында 120 зачеттук бирдик

3. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнө мүнөздөмө

Бүтүрүүчүнүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объектилери болуп төмөнкүлөр эсептелинет:

- дене тарбия адистигинин программасын ишке ашыруунун милдеттерин, мазмунун, методдорун, каражаттарын, технологияларын жана окуучулардын сабактан жана класстан тышкаркы ишмердиктерин уюштуруу процесси;
- окуучуларды окутуу жана тарбиялоо маселелери боюнча өз кесиптештери жана социалдык өнөктөштөрү, ата-энелер (мыйзам өкүлдөрү) менен өз ара кызматташууну уюштуруунун милдеттери, мазмуну, методдору жана формалары;
- билим берүү процессине тиешелүү документтер менен иштөө.

3.1 Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик колдонуу тармагы:

- дене тарбия адистигинин билим берүүнүн программалары боюнча окутуу;
- сабактан тышкаркы ишмердиктерди уюштуруу;
- класс жетекчилик;
- маданий-массалык жана спорттук ийримдерди уюштуруу;
- билим берүү процессин методикалык жактан камсыздоо.

3.2 Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгү үчүн негизги түрлөрү жана чөйрөсү:

- балдардын өнүгүүсүнүн, билим алуусунун жана тарбия алуусунун деңгээлин баалоонун жана талдоонун негизинде педагогикалык процессти проектирлөө, пландаштыруу жана аны ишке ашыруу;
- дене тарбия сабагында окуучуларды окутууга жана тарбиялоого коюлган максаттарга жетүүнү ишке ашыруу;
- окуучулар менен мамилелеше (кызматташа) алуу;
- окуучулардын инсандык өзгөчөлүктөрүнө байкоо жүргүзүүнүн негизинде, алар дуушар болгон кыйынчылыктарды аныктоо жана андан чыгууга жардам берүү;
- гумандуу педагогикалык чөйрө түзүүгө жетишүү;
- ата-энелер менен педагогикалык иштерди алып баруу;
- окуучулардын бүт предметтер боюнча окутууга зарыл болгон билгичтиктерди жана ыкмаларды талапка ылайык билүү;
- окутуунун техникалык каражаттары жана компьютердик техниканы колдонууну билүү;
- өзүнүн билимин өркүндөтүүнүн жана өзүн-өзү тарбиялоонун билгичтиктерине жана ыкмаларына ээ болуу.

3.3 Бүтүрүүчүлөрдүн билимин улантуу мүмкүнчүлүгү

1.1 Кесиптик орто билим берүүнүн **050721 – Дене тарбия** адистиги боюнча кесиптик билим берүүнүн негизги программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү төмөнкүлөргө даяр:

- жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүгө;
- ылайык келген багыттары жана адистиктери боюнча кыскартылган мөөнөттө жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программаларын өздөштүрүүгө.

3.4 Дене тарбия адистиги боюнча НКББПны ишке ашырууга карата талаптар

3.4.1 Дене тарбия адистиги боюнча НКББПны өз алдынча иштеп чыгууга карата талаптар

НКББПны даярдоо адистиктерге болгон эмгек рыногунун керектөөлөрүнүн эске алуу менен тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде иштелип чыгылды.

Окуу жай КББПны илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиялардын жана социалдык чөйрөнү өнүгүүсүн эске алып, кесиптик орто окуу жайлары билим берүү сапатынын кепилдигин камсыз кылуу үчүн төмөндөгүлөрдө камтылган сунуш-көрсөтмөлөрдү кармануу менен жыл сайын жаңыланып турат.

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегиялардын иштелмелеринде,

- билим берүү программаларын мезгил-мезгили менен рецензиялоонун мониторингдеринде;

- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана билгичтиктеринин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү тартиптеринин иштелмелеринде;

- бардык ишке аткарылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылууда аларды колдонуунун натыйжалуулугунун көзөмөлдөөдө, мунун ичинде окуп жаткандарды сурап билүү жолу менен,

- өзүнүн ишин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү мекемелери менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү изилдөөнү үзгүлтүксүз жүргүзүүдө;

- коомчулукту өзүнүн изилдөөлөрүнүн жыйынтыктарды, пландары, жаңылоолору тууралуу маалымдоодо.

3.4.2 Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо.

Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо алардын күндөгү, аралыктык жана жыйынтыктоочу баалоону өзүнө камтыйт. Студенттердин жана бүтүрүүчүлөрдүн жекече жетишкендиктерин тийиштүү НКББПнын этаптуу жана түпкү талаптарга ылайык келгидей аттестациялоо үчүн баалоочу каражаттар фондунун типтүү тапшырмаларды, текшерүү жумуштарын, тесттерди ж.б. камтуучу, билимдерди, билгичтиктерди жана ээ болгон компетенциялардын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү базалары түзүлөт. Баалоочу каражаттардын фондун кесиптик орто окуу жайлары иштеп чыгат жана бекитет. Бүтүрүп чыгаруучу квалификация ыйгаруучу иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө карата кесиптик орто окуу жайлары тарабынан белгиленген жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация жөнүндөгү жобого ылайык аныкталат.

3.4.3 Бүтүрүүчүлөрдүн социалдык - инсандык компетенцияларын калыптандыруу.

НКББПны иштеп чыгууда кесиптик орто окуу жайларынын бүтүрүүчүлөрдүн социалдык - инсандык компетенцияларын (мисалы: социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн-өзү уюптурууну жана системалык ишмердик мүнөздөгү өз алдынча башкарууну) түзүү мүмкүнчүлүктөрү аныкталат. Аталган окуу жайда студенттер

үчүн социалдык-маданий чөйрө түзүп, алаадын инсандык сапаттарын калыптандырууга жана ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл шарттар түзүлөт. Окуу процессинен сырткары социалдык-тарбиялык иштер, студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнүн, студенттик коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын ишине активдүү катышуу, студенттик илимий изилдөө иштерин өнүктүрүүгө көмөктөш болот.

3.5 Программаны ишке ашыруудагы студенттердин укук-милдеттери.

Окуу жайда НКББПсы студенттин тандоосу боюнча дисциплинанын ар бир дисциплиналар циклынын вариативдүү бөлүгүнүн үчтөн биринен кем эмес көлөмүн түзөт. Студенттин каалоосу боюнча дисциплиналарды түзүү тартибин окуу жайдын педкөңөши аныктайт.

– Студенттер каалоосу боюнча окуу дисциплиналарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чектеринде КББ ИПда белгиленген конкреттүү дисциплинаны тандап алууга укуктуу.

– КББПны өздөштүрүүнүн натыйжалуулугун арттыруу максатында студенттер өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга укуктуу.

– Студенттер окуу жайдын НКББПсында алдын ала караган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттө аткарууга милдеттүү.

3.6. Студенттердин эс алуусун уюштуруу.

Студенттердин окуу жылындагы эс алуу убактысынын жалпы көлөмү 12 жумадан кем эмес болууга тийиш, анын ичинде кыш мезгилинде 2 жума, жайкысын 10 жума эс алуу каралган.

4. НКББПнын окуу процессинин мазмуну жана уюштурууну жөнгө салуучу документтер.

«Дене тарбия» адистигинин типтүү окуу планы төмөндөгү укуктук-ченемдик иш кагаздардын негизинде түзүлгөн:

1. Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндөгү» мыйзамы.
2. Кыргыз Республикасынын Кесиптик орто билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты.
3. Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим министрлигинин нормативдик-методикалык документтери.
4. КРнын Уставы.

4.1. Дене тарбия адистигинин типтүү окуу планы

050721 «Дене тарбия» адистигинин окуу планы педагогикалык кеңеште 2020-жылдын 22-августунда макулдашылган жана бекитилген. Негизги жалпы билим берүүнүн базасында окуган студенттер үчүн окуу планында жалпы билим берүүчү цикл берилген, ал I-курста жүзөгө ашырылат жана анын окуу мөөнөтү 40 жуманы түзөт, 12 жума эс алуукааралган.

4.2. «Дене тарбия» адистиги боюнча жумушчу окуу планы

050721 «Дене тарбия» адистигинин окуу планы жана мамлекеттик стандарттын негизинде жумушчу окуу планы ипгтелип чыгылат. Мамлекеттик билим берүүнүн стандартында окуу планынын математикалык жана табигый дисциплиналар циклинде 2 вариативдик зачеттук бирдик, ал эми кесиптик дисциплиналар циклинде 15 вариативдик зачеттук бирдиктер тандалуусу каралган. Алар адистердин даярдыгын кенейтүү жана

тереңдетүү, атаандаштыкка туруштук берүүнү камсыздоо үчүн зарыл болгон регионалдык эмгек рыногунун талаптарына ылайык кошумча билим, билгичтиктерди жана компетенцияларды алуу максатында киргизилген. Вариативдик бөлүктүн сааттары КТКнын усулдук кеңешинин отурумдарында каралып, директордун окуу иштери боюнча орун басарынын макулдугу менен бекитилген жана бөлүштүрүлгөн жана алар төмөндө көрсөтүлдү:

050721 «Дене тарбия» адистигинин кесиптик билим берүү программасы студенттерди кесипке даярдоонун мазмунун, аны уюштуруунун жана окутуунун жыйынтыктарын баалоонун тартптерин көрсөткөн нормативдик жана методикалык документтердин комплекси болуп эсептелет.

Программа боюнча даярдоонун негизги максаты - даярдыктан жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациядан өткөн адис билим берүү мекемелеринин уюштуруу-укуктук формаларына карабастан дене тарбия адистиги боюнча билим берүүчү мекемелерде дене тарбия мугалими же машыктыруучу катары кесиптик ишмердикке даяр болууга тийиш.

050721 «Дене тарбия» адистигинин НКББПсында окутулуучу предмет жана дисциплиналардын аталыштары, аларга бөлүнгөн сааттар жана алардын өтүлүүчү убакыттары таблицада көрсөтүлдү:

4.2.1 Өтүлүүчү сабактардын тизмеси
I курста өтүлүүчү сабактардын тизмеси

№	ЖББД	Жалпы саат	Анын ичинен			Семестри		
			I		СӨАИ	II		Прак
			Ауд	Прак		СӨИ	Прак	
1	Кыргыз тили	80	80	40			40	
2	Кыргыз адабияты	80	80	40			40	
3	Орус тили	40	40	40				
4	Мировая литература	40	40				40	
5	Англис тили	80	80	40			40	
6	Кыргызстан тарыхы	40	40	40				
7	Дүйнөлүк тарых	40	40	40			40	
8	Адам ж-а коом	40	40	40				
9	математика	200	200	100			100	
10	астрономия	20	20				20	
11	физика	120	120	60			60	
12	Химия	60	60	30			30	
13	биология	40	40				40	
14	География	40	40	40				
15	АЧД	80	80	40			40	
16	Дене тарбиясы	80	80	40			40	
17	Вариативдик бөлүк	360						
17.1	Кыймылдуу оюндар	100	100	100				
17.2	Дене тарбия жана өмүр коопсуздугу	80	80	80				
17.3	Улуттук оюндар	80	80				80	
17.4	Жалпы дене даярдыгы	100	100				100	

Жалпы:	1440	1440	730	710
--------	------	------	-----	-----

II, III курстарда өтүлүүчү сабактардын тизмеси

№	Дисциплинанын аталышы	кредит	Жалпы саат		семестри										
			ауд	соан	III			IV		V			VI		
					лек	прак	лаб	лек	прак	лаб	лек	прак	лаб	лек	прак
1.1.0	Базалык бөлүк	15	225	225											
1.1.1	Кыргыз тили жана адабияты	3	45	45		45									
1.1.2	Орус тили	3	45	45					45						
1.1.3	Чет тили	3	45	45		54					45				
1.1.4	Кыргызстан тарыхы	4	60	60					30	30					
1.1.5	Манас таануу	2	30	30					14	16					
1.2.0	ВАРИАТИВДИК БӨЛҮК	3	45	45											
1.2.1	Кыргызстандын географиясы	2	30	30					14	16					
1.2.2	Экология	1	15	15					7	8					
	Жалпы:	18	270	270											
СПО 2 Математикалык - табигый илимдер цикл-6 кредит (6*30= 180с)															
2.0	Базалык бөлүк	4	60	60											
2.1	Кесиптик математика	2	30	30	14	16									
2.2	Информатика	2	30	30				14	16						
	ВАРИАТИВДИК БӨЛҮК	2	30	30											
2.3	Валеология	2	30	30									14	16	

Жалпы:		6	90	90	СПО 3: Проффессионалдык цикл-75 кредит (75*30=2250с)											
		60	1080	720	3			4			5			6		
3.1.0	Базалык бөлүк	60														
3.1.1	Дене тарбиянын жана спорттун педагогикасы	4	60	60	30	30										
3.1.2	Дене тарбиянын жана спорттун психологиясы	2	30	30							14	16				
3.1.3	Анатомия жана спорт морфология	3	45	45	15	15	15									
3.1.4	Булчуң ишмердүүлүгүнүн физиологиясы	5	75	75	10	10	10				15	15	15			
3.1.5	Дене тарбиянын жана спорттун биохимиясы	3	45	45							15	15	15			
3.1.6	Спорттук медицина	3	45	45										20	25	
3.1.7	Дене тарбиянын жана спорттун гигиенасы	2	30	30							10	10	10			
3.1.8	Дене тарбиянын жана спорттун тарыхы	2	30	30	14	16										
3.1.9	Дене тарбиянын жана спорттун теориясы	5	75	75					15	30	10	10	10			
3.1.10	Гимнастиканын теориясы жана методикасы	3	45	45							40	24		40	22	
3.1.11	Жеңил атлетиканын теориясы жана методикасы	3	45	45										20	25	
3.1.12	Спорттук оюндар	3	45	45							20	25				
3.1.13	Тандап алган спорттун түрүнүн теориясы жана методикасы	4	60	60	10	50										
3.1.14	Спорттук машыгуунун негиздери	2	30	30										10	20	

ВАРИАТИВДИК БӨЛҮК – 15 кредит (15*30=450с)												
3.2.0	ВАРИАТИВДИК БӨЛҮК	15										
КПВ1	Дисциплина №1	4	60	60	30	30						
КПВ2	Дисциплина №2	4	60	60	30	30						
КПВ3	Дисциплина №3	4	60	60			30	30				
КПВ4	Дисциплина №4	3	60	60			15	15	15			
	Жалпы:	15										
	Жалпы ОКББ 3:	75	1350	1350								
ОКББ 4 : Дене тарбия												
4	Дене-тарбия		60	60	30	30						
ОКББ 5 : Практика												
5.1	Окуу-педагогикалык практика	6	90	90					90			
5.2	Мамлекеттик практика	9	135	135								135
	Жалпы:	15	225	225								

4.3 Окуу процессинин календардык графиги

050721 «Дене тарбия» адистигинин окуу графиги окуу жайдын директорунун окуу иштери боюнча орун басары тарабынан типтүү окуу пландын окуу графигине ылайыкташтырылып түзүлөт.

Программаны өздөштүрүүнүн нормативдик мөөнөтү:

Күндүзгү окуу бөлүмүндө:

- орто жалпы билим берүүнүн базасында: аудиториялык сабактар – 1440 саатты түзөт (48 кредит);
- негизги жалпы билим берүү базасында: математика табигый илимдер циклинде - аудиториялык () , - СӨАИ, кесиптик циклинде аудиториялык сабактар – 900 (60 кредит) , СӨАИ - 900 саат, вариативдик бөлүктө аудиториялык сабактар – (кредит) жалпысынан баары аудиториялык сабактар - () , СӨАИ - саатты түзөт.

4.4 Практикалардын программасынын аннотациясы

4.4.1. Программанын колдонуу чөйрөсү

Практиканын жумушчу программасы ОКББнын жобосуна ылайык «Дене тарбия» адистиги боюнча билим берүү программасынын бир бөлүгү болуп эсептелинет. «Дене тарбия» адистигинин НКББПсында программанын 2 түрү каралган:

- окуу-педагогикалык практика (6 кредит),
- мамлекеттик практика (9 кредит).

Практиканын бардык түрлөрү адистерди даярдоого тиешелүү болгон талаптардын негизинде студенттердин кесиптик даярдыгына багытталып алынган билимдердин үзгүлтүксүздүгүн жана улам өөрчүүсүн камсыздоого багытталат.

4.4.2. Практиканын максаттары жана милдеттери:

- Студенттер тарабынан теориялык окутуу процессинде алынган билгичтиктерин, көндүмдөрүн, жөндөмдөрүн тереңдетүү жана бышыктоо;
- Кесиптик практикалык көндүмдөргө, өндүрүштүк жөндөмдөргө жана эмгектин алдынкы усулдарына ээ болуу;
- Мотивациялык алкактагы кесиптик нормага ээ болуу: тандалып алынган кесиптик-мотивдик жана рухий баалуулуктарды калыптандыруу;
- Кесиптик милдеттерди (проблемаларды) аткаруу багытындагы технологияларды өздөштүрүү, ыкмалар менен таанышуу жана аларды үйрөнүү;
- Ишканалар, мекемелердеги практикалык базалардан маркетингдик ишмердүүлүк менен жаңычыл иш алып барууга көнүгүү;
- Кесиптик ишмердүүлүктүн түрдүү жактарын окуп үйрөнүү: өндүрүштүк, социалдык, укуктук, психологиялык, медициналык, техникалык, технологиялык, экономикалык ж.б.